

rosa lett, igazi lokálpatrióta és szakavatott idegenvezető. Nagy élmény volt a nevezetességekhez fűződő érdekes, regényes vagy humoros történeteket hallgatni, melyeknek jó része az úti-könyvekben bíz nem olvasható.

Somogyi-könyvtár

A Somogyi-könyvtárban az egyik fiatal főmunkatárs, *Oros Sándor* olvasószolgálati osztályvezető-helyettes már várt ránk, s körbevitt a nagyon izgalmasan és jól

szervezetten működő, szép könyvtárban, amelyben harmonikusan megfér egymás mellett a múlt és a jelen. Az igazgatónő, *Palánkainé Sebők Zsuzsanna* is fogadott minket, igen szívélyesen. Mindketten szakmai hozzáértésükről és remek menedzseri munkáról tettek tanúságot. A könyvtárban pezseg a kulturális élet. Kiállítás, gyermekfoglalkozás és adótanácsadás is volt épp egy időben ottlétünkkor.

Mindkét könyvtárlátogatás világossá tette, hogy a könyvtár ma már nem csak olvasóhely, hanem kulturális műhely is, az iskola, a város életének élő, szerves része. Ez mindenképp követendő példa valamennyi iskolai és közkönyvtár részére.

A szakmai látogatások után kellemes városnézés következett remek idegenvezetőnkkel, csodákat és csodás történeteket mutatva be, fűszerezve nemzetünk nagyjaival, akik igencsak jelentős számban kötődnek a városhoz. Szeged hálás nekik, rég láttam ennyi méltóságteljes emlékszobrot, nagyszerű szobrászoktól, nagyszerű emberekről.

Kellemesen elfáradva jutottunk el Szeged leg híresebb halászcárdájába, s a Tisza partján megkoronáztuk kirándulásunkat piros bográcsban talált szegedi halászlével.

A Hírös IC-vel utaztunk haza, a nap egész idő alatt sütött ránk, szóval igazi ragyogó napunk volt. Reméljük hamarosan követi valami hasonlóan nagyszerű, például Egerben vagy Nagykőrösön, Arany városában...

Római vakáció(m) III. Egy könyvtáros (netes) kalandjai Rómában

↔ **Balogh Mihály**

A *Könyvtári Levelező/lap* két előző számában bemutattam a Római Magyar Akadémia könyvtárát. Előbb azt, ahogyan az intézmény igazgatója látja, értékeli a könyvtár sajátos szerepét, utóbb pedig azt, ahogyan a könyvtáros látja a saját munkáját, a könyvtár minden napjait. Ideje immár, hogy bevalljam, mit kerestem én arrafelé egyáltalán.

1992 nyarán, ötvenegy évesen jutottam el először álmaim városába. Meglátni és megszeretni... – hadd ne folytassam! Azóta csaknem minden évben visszatértem, hogy megkeressem a Trevi kútba bedobott obulusom. Ha azt nem is, sok más, új csodát mindig találtam. Ám az utóbbi években azt vettem észre, hogy Rómába mennem inkább munka már, mint kalandos utazás. Újabban kisebb-nagyobb csoportokat, barátokat, munkatársakat, ismerősöket és tanítványokat segíték hozzá az első római élményhez. És hát négy-öt nap alatt hová jut el az ember? Forum és Colosseum, Navona és Fiori, Trevi és Spagna, Pantheon és San Pietro... – vagyis mindig csak ugyanoda. Ez ellen lázadtam föl tavaly októberben, amikor megtudtam, hogy a Szent István Zárandozházban, rendszeres római lakhelyemen, jelentős árengedményt kínálnak az év első két hónapjára. Amint hazaértem, elkezdtem szervezni a saját, egyszemélyes utam, a Nagy Kalandot. És eljött 2009 februárja: egy hónap Rómában, a saját (élet)ritmusomban, s megint, mint régebben, a saját programom szerint.

*

Az aktuális munkáimat is magammal vittem meg újakat is találtam hozzájuk Rómában. Cipeltem a laptopom, hiszen esedékes volt a *Könyv és Nevelés* 2009/1-es számának szerkesztése. A lányaimnak azt ígértem, hogy Rómában megírom csodálatos nagyanyám csodálatos életét, akiről annyit meséltem nekik, de akit ők nem ismerhettek, mert jó húsz évvel az érkezésük előtt elment közülünk. Ha mindeh-

hez hozzáveszem, hogy elhatároztam: szokásomtól eltérően naplót vezetek római élményeimről meg dolgoznom kellett a Római Akadémia könyvtáráról írott cikkeken is, beláthatja a kedves olvasó, hogy római életem estétől reggeli tartó „szobafogságai” sem teltek merő unalomban.

Munkás szándékomnak akadt egy gyöngye pontja is. Tudtam, hogy a Szent István Zarándokházat működtető kedves Kalocsai Iskolanővérek olcsó és csöndes, nyugodt hajlékot biztosítanak a megfáradt vendégnek, de kényelmi szolgáltatásokat nem kínálnak, így például internethasználati lehetőség sincs a Santo Stefanóban. Nekem pedig kell az e-mail, így már idehaza gyűjtöttem a noteszomba a római internetpontok címeit. Netes (és nem netes) élményeim a továbbiakban leginkább „kedves naplóm” lapjaiból idézem föl.

*

Még előtte vagyok az akadémia könyvtárának, amikor az első „sétálós” délutánomon rábukkanok az egyik netpontra, a Corso Vittorio Emmanuelén. Bemegyek, tájékozodom: negyed óra 1,90, fél óra 2,90 – már persze euróban. Rendelnék negyed órát, de ifjú hölgy *carta identitát*, személyazonosító igazolványt kér cserébe. Az útlevelem a Santo Stefano recepcióján, adom hát az otthoni lakcímkártyát, ami valamivel korábban a pénzváltáshoz is jó volt. De itt nem jó. Fényképes kell! Adom a presscardomat, az fényképes. Az nem jó, mert *no identifica*, nem azonosít. Mondom: a kettő együtt nem működik? Ifjú hölgy: *No!*. Mert? Mert *antiterrorismo* van! – kapom a választ. Mondom erre, kissé már lila fejjel: *Il giornalista non e terrorista*, az újságíró tán csak nem terrorista! *Scusi...* – szól ki az ifjú hölgy a plexi lap mögül, még mosolyog is kicsinykét, látszik, hogy tényleg sajnál, de hajthatatlan. Több mint gyanús külsejű srác ül az egyik gépnél. A szóváltásra visszafordul, végigmér, sandán vigyorog. Kedvem volna lehervasztani a képét, de nem igazán jók a lapjaim hozzá...

Másnap útlevéllal térek vissza, és pillanatokon belül fél órára enyém az egyik gép. Elolvasom a leveleimet, írok néhány gyors választ, küldök két cikket az OPKM-be (*Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum – a szerk.*), megnézem az otthoni időjárást és a sporthíreket, s már le is csengett az időm. Két nappal

később, talán száz méterre ettől, a Via Arenulán találok egy másik helyet. Itt fél óra csak két euró. Naná, hogy átköltözöm ide!

*

Hétfőn délben a Via Lungarán, a Trastevere szélén véletlenül belebotlom a Nők Nemzetközi Házába, az udvarán egy kicsi, de pimaszul olcsó bioétterembe. Nemcsak olcsó, hanem házias is: maga a hamisítatlan *cucina romana*, a római konyha, amilyennek hazánkfia, Lénard Sándor hajdan megírta. Ezután szinte minden római napomon ott ebédelek. (Vasárnap sajnos zárva!) Az első ebédem után a kijáraton át egy kis zsákutcába jutok. Balra, a Tevere partján húzódik a Lungara, jobbra a Gianicolese domboldalának futva ér véget az utca. Elsétálok egy fölzászlózott kis épületig. A házon tábla, a fölirat szerint ez a Történelmi Emlékezet Háza. Bemegyek, a recepció pult mögött egy fiatalember meg egy ifjú hölgy fogad. Láttam a kiírást, hogy itt könyvtár is van, merre találok? – kérdezem. Kedvesen mondják, mutatják, de a könyvtáros ebédel, addig talán nézzem meg a kiállítást az emeleten. Egy kis terem az egész, arról szól, hogy milyen sok olasz kivándorolt Amerikába. 1876 és 1976 között egyébként egészen pontosan 5 691 400

olasz kereste a boldogulást az Újvilágban! Döbbenetes szám, de a sztori ismerős. („Kitántorgott Amerikába / Másfélmillió emberünk...”)

Lemegek újra, de még várnom kell. Lapozgatom az egyik sportújságot, csupa foci és csupa olasz. Amikor megint kilépek az előtérbe, a fiú éppen beleharap oldalról a társa vállába. A lány meglát, megdermed, erre a fiú is észrevesz. Igazi színészi talentum, lazán próbálja „odébb terelni” a figyelmem. Sokkal fáradtabb vagyok, mint amilyen irigy: egyszerűen nem reagálok, nem látok semmit...

Közben megjön, akire vártam. A jó negyvenes hölgy „tipica”, mifelénk is gyakori könyvtári bentlakó. (Itt se a Gucci divatszalonhoz mérik a könyvtárosi fizetést...) A szigorba hajló, regulázó tónusú határozottság is ismerős otthonról. Nem, ingyen nem lehet! Hiába vagyok én *bibliotecario ungherese*, kell egy jelképes összeget fizetnem. Ha veszek öt euróért egy könyvtári kártyát, akkor egész Róma ötven könyvtárát ingyen használhatom egy éven át. Mondom, sajnálom, nekem ez azért nem „simbolico”, meg hát hol az az egy év... Elköszönök, de mire az ajtóig érek, kiszámolom, hogy még így is megéri, ha az internetpontok árához viszonyítom.

Az adminisztráció is magyaros: mindenféle címek és útlevekszámok meg egyéb adatok kellene, de az anyám neve nem. Ezt szinte el se hiszem! Majdnem megkérdem, hogy biztosan nem? Mert szívesen bediktálom... Végül a hölgy kinyomtat egy tikkett, ráragasztja egy kártyára, a kártyát beleteszi egy csinos kis tokba, és beindít nekem egy gépet. Két órán át ülök egy gép mellett, elintézem a leveleimet, küldöm a szerkesztett cikkeket, iwiwezek, szkájplok, olvasom a hazai aktualitásokat.

*

Este a szobámban tanulmányozom a kártyát, a tokot meg a kis térképet, amit beiratkozáskor kaptam. A tok „arculata” szellemes, egy farmernadrág zsebét fotózták rá, a zsebből félig kilóg egy éppen olyan könyvtári kártya, mint az enyém. A szlogen a tokon: „A bibliocarddal a zsebedben hordod a római könyvtárakat.” Még egy tömör szolgáltatásismertetőt is „elbír” ez a kis tartó: könyvtárközi kölcsönzés, online könyvtári szolgáltatások, internethasználat, árengedmény(!) színházakban,

mozikban és sok más helyen. A kihajtható, színes térkép a *Bibliocitta* címet és a *Mappa delle biblioteche di Roma* (Róma könyvtárainak térképe) alcímet viseli. A szöveges részből kiderül, hogy ötven római könyvtár szolgáltatási egyesüléséről van szó: a huszonhét közkönyvtár mellett szerepel benne kilenc többfunkciós és „speciális” könyvtári központ. Olyanok, mint például a központi gyermekkönyvtár, vagy a *Biblioteca Europea*, amely maga is egyfajta egyesülés: más országok követségeinek és kulturális intézeteinek – köztük az *Accademia di Ungheria*-nak(!) – a könyvtárait fogja össze.

Szerepel az egyesülésben hét iskolai könyvtár is. A rövid leírás szerint ezek a könyvtári internetpontok a városi nyilvános könyvtári rendszer és az iskolai könyvtári rendszer együttműködésének „szülőit”. Néhány olyan római középiskola vállalta a könyvtára nyilvánosságát, s vált ezáltal kettős feladatkörű gyűjteménnyé, amelynek a közelében nincs egyéb nyilvános könyvtár. A maradék hét könyvtár Lazio tartomány nyilvános könyvtári rendszerének része. Ezek leginkább a város peremvidékén található, és több mint tíz éve stratégiai együttműködési megállapodást kötöttek a városi könyvtári rendszerrel, így kerültek ebbe a *Bibliocitta* ellátó-szolgáltató rendszerbe.

*

Úgy tűnik, renitens könyvtárhasználó ez a magyar kolléga a főnökasszony szemében, mert a későbbi látogatásaimkor hol ezért, hol azért int meg. A szkájpólást még csak megértem, tényleg hangosabb voltam kissé (bár üres az olvasószoba!), de amikor egyik nap azért szól rám, hogy nem lehet ám ide-oda ugrálni meg válogatni a gépek között, azt kissé zokon veszem. *Si, si!* – mondom azért, jogkövető magatartásom szándékát mutatván, majd néhány perc múlva enyhén kaján képpel jelzem, hogy lefagyott a gépem, nem indul a net. Visszajön, egy könnyed mozdulattal újraindítja, azaz indítaná – ha menne. Ismét, lassan pirosodik, végül hívja az informatikus fiút, aki egyből, sikerrel indít. Közben a kollegina szemrehányóan (és persze hosszan, pergő nyelvvel, számomra követhetetlenül) magyarázza nekem, hogy a sok vírus... Mintha én telepítettem volna őket! Pedig ennél a gépnél most ülök először. De aztán mégsem kezdek bele olaszul,

nem biztos, hogy elsőre sikerülne kristálytisztán előadni a védőbeszédem.

*

Nem csak a főnökasszonyt haragítom magamra. Egy délután középiskolásnak tűnő diákcsoport nyomul be az olvasóba, vannak vagy tizenöten, két szigorú nézésű tanárnő kíséretében érkeznek. Szakmai szemmel pillanatok alatt fölmérem, könyvtárbemutató óra lesz itt rögvest. És valóban: az én könyvtárosom szinte szárnyakat kap, amint lelkesen magyarázza a gyerekeknek az internetet. (Amit persze ők alighanem jobban tudnak, na de itt az OPAC, meg az elektronikus katalógus...) A látvány elvarázsol, gyorsan előkapom a gépem, és kérdelem a tanárnőket: *E possibile un foto facciare?* Rutinból bólintanak, én meg rutinból villantok. A szemem sarkából érzékelem közben, hogy sebtiben tanakodnak valamiről, és már perdül is elém az egyik: *No, no possibile*, nem szabad, *questi sono ragazzi*, gyerekek ők még, különben is, mire nekem ezek a képek? Mutatom az újságíró igazolványom, meg hogy magyar könyvtáros szaklap, de már ekkor mindegy. *No!* Értsem meg! *No!!!* – szól most már a szigorú verdikt. Megértem, elteszem a gépet, és befelé azon derülök: nem jutott eszükbe a kedves professzorassáknak, hogy töröltessék velem azt az egy-két fölvetelt...

Mit ad isten, ebéd után kávézom az étteremben, amikor meglátom, hogy ott ül a két tanárnő is. Észrevesznek, mosolyogva rám köszön az én „kiosztóm”, majd odalép, és szelíd hangon mondja, hogy *purtroppo*, sajnós, meg hogy *scusi*, de kiskorúak, és hát a személyiségi jog, szóval a *regola*, a törvény, a *Ministerio* ügye... Mondom, hát igen, a *regola*, így van ez nálunk is. Ettől végképp, megnyugszanak, a Szent Regola nevében búcsúznak egymástól. A kép meg ott marad a gépben, pedig itt volna a helye, a *Levelező/lapban*. De hát a *regola* az *regola*...

*

Az utolsó szombatomon gyalog sétálok ebédelni, végig a Lungarán. A könyvtár ma zárva lesz, át kellene ballagni a túlsó partra, be az

Arenulára, ha netezni akarok. De az utca elején, közel a Vatikánhoz, egyszer csak kiszúrok egy kis internetpontot. Ebéd után visszajövök. Fialat arab férfi a főnök, bazár is van itt, mindenféle portékával. Mondom, mit akarok, mire annyit felel: *Due!* Nem értem, hogy mi a kettő, mire ő: *Macchina seconda!* Ja, a kettes gép? Bólint. Igazolvány? – kérdelem, de csak csóválja a fejét. *Pagare?* Fizetni a végén. Vagyis semmi útlevelem meg ilyesmi, viszont fél óra mindössze 1 euró. És én ezt a helyet csak most találom meg! Milyen jól jött volna az elején!

*

Utolsó római napomon kijövök a könyvtárból, ballagok föl a Gianicolesére, a kanyargós Via Garibaldin. A forgalom közepes, csak időnként villan el mellettem egy-egy kocsi – mintha most szabadultak volna a Hungaroringről. Egy éles kanyarban széles molinó van a köfalra feszítve, rajta egy fiatal, baseballsapkás srác fotója, a kép mellett a laikonikus, mégis sokat mondó felirat: *Ciao Cesare*. Szegény Cesare, ebben a kanyarban végezte... Biztosan robogóval... – morfondírozok, majd belépek gyorsan az út közepére, egy jó fotó reményében. Abban a pillanatban bevágódik a kanyarba egy kocsi. Egy ütemmel gyorsabban sikerül hátraugranom, mint neki odaérnie! Hû, ez meleg volt! Kis híja, hogy holnaptól én is ott mosolyogjak egy másik molinón, Cesare mellett: *Ciao Michéle*.

Akkor aztán mit kezdenék az egy évre jó könyvtári kártyámmal?